

Factsheet Voortgezet onderwijs:

JEUGDGEZONDHEIDSZORG IN DE SCHOOL

Alle jongeren krijgen tijdens hun puberteit te maken met lichamelijke, sociale en emotionele veranderingen. Een stimulerende en veilige omgeving waar jongeren hun interesses en talenten kunnen ontwikkelen, is voor hen cruciaal. Scholen doen veel om te zorgen voor een goed pedagogische klimaat, zodat leerlingen lekker in hun vel zitten en zo optimaal mogelijk kunnen leren. Samen optrekken met andere partners in en om de school om deze complexe opdracht vorm te geven, komt alle leerlingen ten goede. Ook de jeugdgezondheidszorg (JGZ) kan hier een grote rol bij spelen.

Opgroeien als jongere is een dynamische tijd, waarin veel gebeurt en veel uitdagingen voorkomen. Jongeren nemen nieuwe posities in ten opzichte van hun 'nieuwe' lichaam, ten opzichte van leeftijdgenoten én van ouders en andere volwassenen. Zij hebben ruimte nodig om te kunnen experimenteren, grenzen op te zoeken en ervaringen te delen. Zo ontwikkelen zij hun eigen identiteit. Ze worden mondiger, zelfbewuster en krijgen steeds meer zelfvertrouwen. Toch gaat dit proces van toenemende vrijheid en zelfstandigheid vaak met vallen en opstaan. Hierbij spelen onzekerheid en keuzestress een grote rol.

Het gedrag van jongeren wordt beïnvloed door onder meer het veranderingsproces in het brein en hormonen. Jongeren kunnen zich hierdoor onzeker, somber en ongelukkig voelen, maar ook energiek en krachtig en daarmee het gevoel hebben de hele wereld aan te kunnen. Dit laatste past bij de behoefte aan intense ervaringen en het nemen van risico's die nog niet worden overzien. Docenten die jongeren erkenning en bevestiging geven van deze gevoelens ondersteunen het zelfvertrouwen.

Jongeren mogen lichamelijk dan al volgroeid raken, op psychisch en emotioneel vlak zijn zij nog volop in ontwikkeling. De groei en ontwikkeling van de hersenen lopen door tot in de volwassenheid. Het is belangrijk om te beseffen dat er een (groot) verschil bestaat tussen de fysieke en de psychische ontwikkeling van jongeren.

Jeugdgezondheid

De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) kan als deskundige op het gebied van een gezonde en veilige ontwikkeling een wezenlijke bijdrage leveren aan de gezondheid en het welbevinden van leerlingen. JGZ-professionals ondersteunen leerlingen, ouders en scholen proactief en spelen in op hun persoonlijke vragen en behoeften door te bespreken wat er nodig is om hun doelen te bereiken. Deze aandacht kan nét het juiste puzzelstukje zijn om weer verder te komen en daarmee bij te dragen aan het schoolsucces. De jeugdarts of jeugdverpleegkundige biedt preventieve zorg, kijkt naar de lichamelijke, psychische en sociale ontwikkeling van jongeren en heeft oog voor hun ontwikkelbehoeften. Naast aandacht voor de individuele leerling, heeft de JGZ oog voor aspecten die een collectieve aanpak vragen om gezond schoolbeleid en een prettig schoolklimaat te stimuleren. Door samenwerking met de school ontstaat een wisselwerking die de (talent-)ontwikkeling van jongeren versterkt en verbetert. Het helpt de JGZ als zij een zichtbare plek heeft op school, zodat jongeren weten waar zij hun vragen kunnen stellen. De invulling van de JGZ op school verschilt lokaal en kan naar eigen behoefte van de school worden opgebouwd. Dit is afhankelijk van afspraken met gemeenten en scholen.

Sluit aan bij de leefwereld, de wensen en behoeften van jongeren

De online wereld

Naast persoonlijk contact met een jeugdarts of jeugdverpleegkundige hechten jongeren veel waarde aan anonimiteit en veiligheid. De digitale leefwereld van jongeren biedt hiervoor vele mogelijkheden. De JGZ is daarom ook online actief en biedt jongeren informatie en tips via sociale media en gerichte sites over gezondheid, zoals www.jouwggd.nl. Hier kunnen jongeren aan de hand van verschillende thema's informatie opzoeken over hun eigen leven en gezondheid. Daarnaast kunnen ze intieme vragen en problemen (anoniem) bespreekbaar maken door te chatten met een jeugdarts of verpleegkundige. De JGZ is daardoor altijd binnen handbereik. Jongeren kunnen ook via specifieke (preventieve) e-health programma's aan de slag.

Gezondheidstest met persoonlijk advies

Veel jongeren komen in aanraking met de JGZ via diverse gezondheidstests. Zo wordt de **EMOVO** of **GEZOND LEVEN CHECK HET EVEN** door veel leerlingen ingevuld, waarna zij op basis van de uitslag een (persoonlijk) advies op maat krijgen. Dit advies geeft inzicht in wat goed gaat, maar ook in wat beter kan. Daarbij worden allerlei tips en informatie gegeven. De school krijgt vervolgens op basis van het totaal een schoolprofiel.

Gezondheidsbeleid

Het schoolprofiel dat afgeleid wordt uit een gezondheidstest biedt voor de school aanknopingspunten voor de inrichting van haar gezondheidsbeleid. De jeugdarts en/of verpleegkundige kunnen met school meedenken, omdat zij ook zicht hebben op de profielen van andere scholen en problematiek in de gemeente. Bovendien hebben artsen en verpleegkundigen door hun contacten met jongeren zicht op thema's die op school kunnen spelen. Denk aan echtscheidingen, (cyber-)pesten, en somberheid.

Persoonlijke gesprekken

De jeugdverpleegkundige of de jeugdarts voert ook persoonlijke gesprekken met jongeren. Jongeren kunnen zelf aangeven hier behoefte aan te hebben, maar worden ook actief benaderd voor een gesprek. Dit kan op basis van een uitslag van een vragenlijst of op verzoek van een mentor. Om écht in contact te komen met jongeren wordt aangesloten op wat zij belangrijk vinden. In het gesprek staat de vraag en behoefte van de jongere centraal, waarbij de arts of verpleegkundige actief met de jongere meedenkt. Samen wordt gezocht naar de meest passende oplossingen en worden krachten van jongeren versterkt. Zo mogelijk wordt indien nodig doorverwezen. Door deze gesprekken op school te organiseren, wordt de drempel naar de JGZ lager voor jongeren.

Zieke leerlingen sneller terug naar school

De JGZ zet zich samen met de school in om ziekteverzuim te voorkomen en verminderen. Wanneer een jongere lang ziek is, bestaat de kans dat er achterliggende problemen zijn. Denk aan een onrustige thuissituatie, leer- en motivatieproblemen of lichamelijke klachten die worden veroorzaakt door stress of leefstijl. M@ZL, Medische Advisering Ziek gemelde Leerling, is een werkwijze, uitgevoerd door de jeugdarts, die in gesprek met de zieke leerling de oorzaken van het ziekteverzuim inventariseert. M@ZL is gericht op het aandragen van oplossingen, zodat de leerling en ouders adequaat worden begeleid en de leerling weer zo snel mogelijk naar school kan. Door vanuit school systematisch aandacht te hebben voor en zorg te besteden aan de ziek gemelde leerling – gecombineerd met de inzet van ziekteverzuimbegeleiding door de jeugdarts – komt een groep kwetsbare leerlingen (vroeg)tijdig in beeld, waardoor preventief ingrijpen mogelijk wordt. Ziekteverzuimbeleid volgens M@ZL laat zien dat een integrale aanpak en intensieve samenwerking tussen school, JGZ en gemeente (leerplichtambtenaar) werkt!

Psycho-educatie

De JGZ is er ook voor docenten en zorgcoördinatoren op school. Samen kunnen zij de vertaalslag maken van wat een jongere, die worstelt met lichamelijke, psychische of sociale situaties, in de klas nodig heeft. De JGZ denkt mee op multidisciplinair niveau en brengt extra expertise in.